

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

ENGLAND CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND
EDUCATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific conference – London, England, 2025. Issue 4

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION**». Which took place in London , 2025.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

Juliyen Sorellning psixologik o'sishi va jamiyat bosimi ostidagi ichki inqirozi

Safarova Nigora Abduvoxid qizi

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika Instituti

Filologiya fakulteti 3-kurs talabasi

Safarovanigora1210@gmail.com

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada Stendalning "Qizil va qora" romanidagi bosh qahramon Juliyen Sorellning psixologik o'sishi, ichki kechinmalari va jamiyat bosimi ostida yuzaga keladigan ruhiy inqirozi tahlil qilinadi. Muallif romanda XIX asr Fransiya jamiyatining axloqiy ikkiyuzlamachiligini, burjua qatlamining manfaatparast tabiatini va insoniy qadriyatlarining yemirilishini Juliyen xarakteri orqali ochib beradi. Qahramonning orzulari, ambitsiyalari va ularga qarama-qarshi ravishda yuzaga kelayotgan shubhalari, qo'rquv va ruhiy tortishuvlari uning murakkab tabiatini yanada teranlashtiradi. Sevgi, burch, shon-shuhrat, mansabga intilish kabi tuyg'ularning to'qnashuvi Juliyenning iztirobli ruhiy olami bilan uyg'un ravishda namoyon bo'lib, uning fojiviy qismatini shakllantiradi. Maqolada aynan shu ichki kurash, jamiyat bosimi va qahramonning o'ziga xos psixologik portreti markaziy tahlil obyekti sifatida yoritiladi.

KALIT SO'ZLAR: Juliyen Sorell, psixologik inqiroz, ichki kurash, burjua jamiyati, axloqiy tanazzul, sevgi va burch, ruhiy kechinmalar, ambitsiya, Stendal, "Qizil va qora" romani.

ANNOTATION: This article analyzes the psychological growth, inner experiences, and spiritual crisis of the main character Julien Sorell in Stendhal's novel "The Red and the Black." In the novel, the author reveals the moral hypocrisy of 19th-century French society, the selfish nature of the bourgeoisie, and the erosion of human values through the character of Julien. The hero's dreams, ambitions, and the doubts, fears, and spiritual conflicts that arise in opposition to them further deepen his complex nature. The conflict of feelings such as love, duty, fame, and the pursuit of a career are harmoniously manifested in Julien's tormented spiritual world, shaping his tragic fate. The article highlights this inner struggle, social pressure, and the unique psychological portrait of the hero as the central object of analysis.

KEYWORDS: Julien Sorell, psychological crisis, internal struggle, bourgeois society, moral decline, love and duty, spiritual experiences, ambition, Stendhal, novel "The Red and the Black"

АННОТАЦИЯ: В статье анализируется психологический рост, внутренние переживания и духовный кризис главного героя романа Стендаля «Красное и чёрное» Жюльена Сореля. В романе автор раскрывает моральное лицемерие французского общества XIX века, эгоистичную природу буржуазии и размывание человеческих ценностей через образ Жюльена. Мечты и амбиции героя, возникающие в

противовес им сомнения, страхи и духовные конфликты ещё больше углубляют его сложную натуру. Конфликт таких чувств, как любовь, долг, слава и стремление к карьере, гармонично проявляется в истерзанном душевном мире Жюльена, формируя его трагическую судьбу. Эта внутренняя борьба, социальное давление и уникальный психологический портрет героя становятся центральным объектом анализа в статье.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: Жюльен Сорелль, психологический кризис, внутренняя борьба, буржуазное общество, моральный упадок, любовь и долг, духовные переживания, честолюбие, Стендаль, роман «Красное и черное».

KIRISH: XIX asr Yevropa adabiyotida inson ruhiyati, uning ichki kechinmalari va jamiyat bilan o'zaro munosabatlarini tahlil qilish yangi badiiy tamoyillarning shakllanishiga olib keldi. Bu jarayonda Stendal ijodi, xususan, "Qizil va qora" romani psixologik realizmning yuksak namunasi sifatida alohida o'rin egallaydi. Asarda yosh qahramon Juliye Sorellning qarama-qarshiliklarga boy ichki dunyosi, uning jamiyat bosimi ostida shakllanadigan ruhiy iztiroblari chuqur badiiy talqin etiladi. Stendal Juliye shaxsida burjua jamiyatining ikkiyuzlamachiligi, manfaatparastlik va axloqiy mezonlarning yemirilishi tufayli o'z o'rnini topa olmayotgan, doimiy ichki kurashda yashovchi odam timsolini yaratadi. Qahramonning tabiiy iste'dodi, shiddatli ambitsiyasi va kuchli orzulari uni yuqoriga ko'tarilishga undasa-da, jamiyatning qat'iy ijtimoiy qatlamlari, riyo va hiyla bilan to'la muhiti uning ruhiyatida o'chmas iz qoldiradi. Juliye aynan mana shu murakkab jarayonda o'zini anglashga, ezgulik va yovuzlik, sevgi va manfaat, sadoqat va ambitsiya o'rtasidagi tarozini topishga urinadi. Shu bois uning hayoti nafaqat bir insonning shaxsiy dramasi, balki davr jamiyatining axloqiy inqirozidan kelib chiqadigan umumiy fojiga ham aylanadi. Mazkur maqolada Juliye Sorell obrazining psixologik o'sishi, ichki ziddiyatlari, jamiyat bosimi ostida kechgan ruhiy kurashlari va uning fojiviy qismati badiiy tahlil markaziga olinadi.

ASOSIY QISIM: "Qizil va qora" Stendalning 1830-yilda nashr etilgan romanidir. Romandagi voqealar 1820-yillarda Fransiyada bo'lib o'tadi. Ushbu roman XIX asrning so'nggi choragida psixologik realizmning ilk namunasi sifatida tanila boshlagan. Psixologik realizm janri o'sha davrga kelib Yevropa adabiyotida ustunlik qilgan yo'nalish sifatida keng tanilgan. Ushbu kitob o'sha davr jamiyati yuziga tutilgan oyna bo'lib, unda o'sha davr Fransiya aholisi aks etishni xohlamagan. Bu afsonaviy asar sahifalariga shafqatsiz haqiqat to'kilgan. Bosh qahramon Juliye Sorel va uni telbalarcha sevuvchi ayollar ham sizni bezovta qiladi, g'ashingizni keltiradi, siz ularni yomon ko'rasiz. Fransuz tanqidchisi Ipolit Ten bu haqda shunday yozadi:

“Stendal sevgini ham ijtimoiy kuch sifatida ko’rsatadi. U qahramonlarni ezmaydi, balki sinaydi.”¹

Haqiqatan ham, uning hissiy notinchliklarini, yosh yigitning otashin tuyg’ularini va ichki mojarolarini kuzatib, tushuna olish juda qiyin. Asarda Noyob xotiraga ega, dinni mukammal biladigan bu oddiy duradgorning o’g’li mohir suhbatdosh, ayyor va ayollar qalbini zabt etuvchi bo’lib yetishdi. U burch va sharaf, oliyanoblik va beadablik, yaxshilik va yomonlik orasida aylandi. Mashhur adabiyotshunos Stefan Zweig Stendal haqida shunday degan: “U fransuz jamiyatining ichki chirig’ini badiiy pichoq bilan bemalol yorib ko’rsatgan yozuvchidir.”²

Aytishim mumkinki, Juliya asta-sekin martaba pog’onasiga ko’tarilib borgani sari o’zini o’zi o’ldira boshlaydi. U jamiyatni, uning kelib chiqishini shubha ostiga qo’yadi va har qanday holatda ham ko’plab cho’qqilarni zabt etishga qaror qiladi xuddi Napoleon Bonapart bir vaqtlar dunyoni zabt etishga intilgani kabi. Hamma narsada eng zo’r bo’lishga va buyuklikka intilish uni yo’q qildi. Ammo u urinib ko’rdi. Bu yomonmi? “Har doim boshqalar kutgan narsaga mutlaqo zid ish tuting” - u seminariyada eshitgan shu gaplar unga yo’l ko’rsatuvchi nur bo’lib qoldi. Burjua jamiyatiga tez kirib borar ekan, hamma uni hurmat qila boshlaydi, garchi shunchaki qishloqi bola bo’lsa ham, uning shunday qat’iy, tengsiz odamlar orasida o’zini tuta olishini kim kutgan edi? Oddiy ishchilar o’z qo’llari bilan, zodagonlar esa aql bilan ishlaydi. U bu stereotipni buzdi. Asarning eng nafratlanarli qismi men uchun bu sevgi. Qahramonlar fransuz romanlarining eng yaxshi an’alariga ko’ra yoritilgan, ular sevgilisi uchun jonini berishga tayyor bo’lgan fidoyi, samimiy qizlardir. So’nggi sahifalarga qadar ular bizning qahramonimizni, u qanchalik azob chekmasin, tark etmaydilar. Juliyaning kayuniy qiyofasining shakllanishida ular asosiy rol o’ynadilar. Juliya’dagi jamiyatning bosimi tabiat tomonidan unga berilgan barcha ezgu tamoyillarni yo’q qildi. Zweig yana bir o’rinda shunday degan: “Juliya Sorell – jamiyat uchun juda kuchli, o’zi uchun juda nozik odam.”³

Bu 16 yoshli o’quvchi tabiatdan ilhomlanib, ozod bo’lishni orzu qilgan (bu uning romantik qahramon sifatidagi xususiyatlarini namoyish etadi), katta mavqega ega odamlar yashaydigan dunyoning haqiqiy tasvirini ko’rmaguncha u ruhan Xudoga intilgan. Aqliy notinchlik unga hech qachon taskin bermaydi, chunki bu qahramon doimo bor va rivojlanishda, doimiy harakatda, u suv singari oqadi va uni na yaxshi, na yomon odamga ajratib bo’lmaydi. Uning de Renal xonimning bolalariga bo’lgan samimiy sevgisini, Abbat Pirarga, Shelanga bo’lgan hurmatini eslang... Va bundan farqli o’laroq, tarozining ikkinchi pallasiga uni hamma yomon ko’rishiga sabab bo’lgan xislatlarni qo’ying. Ushbu tarozilar doimo o’zgarib turadi va hech qachon muvozanatda bo’lmaydi. Hamma uni bir tomonlama qoralashi mumkin. Uzoq yo’l bosib, u hamma ishlaridan tavba qiladi, bu unga o’xshash odamlar uchun

ideal maqsaddir. Romanda doimiy fitna va sevgi ishlari bilan tavsiflash mumkin bo'lgan odatiy fransuzlar o'rtasidagi munosabatlar tasvirlangan. Ayollar va yolg'onchi erkaklar tomonidan qilinadigan hiyla-nayranglar, intrigalar, bularning barchasi, albatta, qahramonlarning xarakterini ochib beradi. Bu asar o'z zamonining juda yuqori sifatli namunasi.

XULOSA: Stendalning "Qizil va qora" romani nafaqat XIX asr Fransiya jamiyatining murakkab ijtimoiy tuzilmasini, balki inson ruhiyatining eng nozik qatlamlarini ham yoritib bergan yuksak badiiy asardir. Juliye Sorell obrazida yozuvchi o'z zamonasining jamiyat tomonidan ezilgan, imkoniyatlari cheklangan, ammo kuchli orzular bilan yashagan yosh insonning ruhiy fojialarini mujassamlashtiradi. Jamiyatning ikkiyuzlamachiligi, mansab va manfaat uchun yashash tamoyili, axloqiy mezonlarning yemirilishi Juliye taqdirini belgilovchi asosiy kuch sifatida namoyon bo'ladi. U shon-shuhratga intilgan sayin, aslida o'zini yo'qotib boradi; orzulari kattalashgan sari ruhiy bo'shliq ham kengayib boradi.

Romandagi sevgi munosabatlari ham qahramonning ichki iztiroblarini yanada teranlashtiradi: de Renalning samimiy sevgisi, Matildaning murakkab tuyg'ulari Juliye ruhiy olamini o'zgaruvchan taroziga aylantiradi. Biroq u hech qachon o'z "men"i bilan jamiyat o'rtasidagi muvozanatni topa olmaydi. Shuning uchun ham uning taqdiri— davrning ma'naviy inqirozi va jamiyatning adolatsiz tizimi qurboniga aylangan yosh avlodning timsolidir. Stendal tasvirlagan bu fojiviy qismat orqali butun bir davrning axloqiy manzarasi, jamiyatning ichki chirishi, mansabparastlik va riyokorlikning hukmronligi fosh etiladi. Juliye Sorellning o'limi — bir odamning o'limi emas, balki insoniylikni qadrsizlantirgan jamiyatning ma'naviy halokatidir. Shu bois u adabiyot tarixida o'zining o'chmas izini qoldirgan murakkab, ko'p qirrali va zamonaviy inson uchun ham dolzarb bo'lib qolayotgan obrazdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

Stendal. "Qizil va qora" (Le Rouge et le Noir). – Parij, 1830.

Zweig, Stefan. "Stendhal hayoti" (Stendhal – Eine Chronik). – Leipzig, 1928.

Hippolyte Taine. "Fransuz adabiyoti tarixi" (Histoire de la littérature anglaise / Essais de critique et d'histoire). – Parij, 1863

Stendal va fransuz realizmi haqida maqolalar to'plami. – Toshkent, 2010.

